

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет стоматології та фармації
Кафедра загальної та клінічної фармакології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ВЗАЄМОДІЯ: ПРОВІЗОР-ЛІКАР-ПАЦІЄНТ

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

22 Охорона здоров'я
226 Фармація, промислова фармація
Фармація, промислова фармація
другий (магістерський) рівень

Розробники і викладачі	Контактний телефон	E-mail
Смірнова Ганна Василівна, ст. викладач кафедри загальної та клінічної фармакології	+380997304334	sealineodessa@gmail.com
Галина Петрівна Пекліна, д. мед. наук, професор, зав. кафедри загальної та клінічної фармакології	0503908002	omi@mgu.edu.ua
Сторінка курсу у Moodle: https://moodle.mgu.edu.ua/		

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Соціальна взаємодія: провізор-лікар-пацієнт – є необхідною складовою частиною підготовки магістра фармації. Вона вивчає етичні норми і основи, які використовуються фармацевтами у професійному спілкуванні з пацієнтами (відвідувачами аптек), лікарями, медсестрами, колегами, представниками інших фармацевтичних організацій та допомагають вижити аптечній організації в конкурентному середовищі.

Предметом вивчення дисципліни є етичні, духовні, моральні, психологічні проблеми, що виникають перед суспільством у трикутнику «лікар-пацієнт-провізор (фармацевт)».

Метою вивчення Соціальної взаємодії: провізор-лікар-пацієнт – є узагальнити та поглибити знання про соціальні аспекти взаємодії провізор – лікар - пацієнт в галузі фармації в сучасних умовах; сприяти формуванню професійно необхідних знань, умінь та навичок їх соціальної взаємодії; створити теоретичну базу для поглибленого вивчення окремих аспектів діяльності суб'єктів фармацевтичної діяльності.

Передумови для вивчення дисципліни Соціальна взаємодія: провізор-лікар-пацієнт: етика і деонтологія у фармації, технологія ліків, вступ у фармацію, організація та економіка фармації, фармацевтичний менеджмент та маркетинг.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Соціальна взаємодія: провізор-лікар-пацієнт» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та критично осмислювати й вирішувати практичні проблеми у професійній фармацевтичній та/або дослідницько-інноваційній діяльності із застосуванням положень, теорій та методів фундаментальних, хімічних, технологічних, біомедичних та соціально-економічних наук; інтегрувати знання та вирішувати складні питання, формулювати судження за недостатньої або обмеженої інформації; зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та їх обґрунтованість до фахової та нефахової аудиторії.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК. 1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК. 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, приймати обґрунтовані рішення.

ЗК. 8. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, здатність спілкуватися іноземними мовами (переважно англійською) на рівні, що забезпечує ефективну професійну діяльність.

ЗК. 10. Здатність до вибору стратегії спілкування, працювати автономно, в команді та з експертами з інших галузей знань та видів економічної діяльності, мати навички міжособистісної взаємодії.

ЗК. 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК. 13. Здатність нести етичну відповідальність за дії, пов'язані із застосуванням власних знань та суджень.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК 2. Здатність здійснювати консультування щодо рецептурних та безрецептурних лікарських засобів й інших товарів аптечного асортименту; фармацевтичну опіку під час вибору та реалізації безрецептурного лікарського засобу шляхом оцінки співвідношення ризик/користь, сумісності, показань та протипоказань керуючись даними про стан здоров'я конкретного хворого із врахуванням біофармацевтичних, фармакокінетичних, фармакодинамічних та фізико-хімічних особливостей лікарського засобу та інших товарів аптечного асортименту.

ФК. 3. Здатність визначати перспективні напрямки та завдання фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я та соціальні пріоритети у забезпеченні населення лікарськими засобами для реалізації доступної і ефективної фармакотерапії та профілактики захворювань населення.

ФК. 4. Здатність визначати потреби галузі охорони здоров'я з метою розробки та виробництва життєво необхідних, доступних, якісних, ефективних та безпечних лікарських засобів.

ФК 21. Здатність продемонструвати та застосовувати у практичній діяльності комунікативні навички спілкування, фундаментальні принципи фармацевтичної етики та деонтології, що засновані на моральних зобов'язаннях та цінностях, етичних нормах професійної поведінки та відповідальності відповідно до Етичного кодексу фармацевтичних працівників України і керівництв ВООЗ.

Навчальна дисципліна Соціальна взаємодія: провізор-лікар-пацієнт забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

ПРН 1. Проводити професійну діяльність у соціальній взаємодії оснований на гуманістичних і етичних засадах; ідентифікувати майбутню професійну діяльність як соціально значущу для здоров'я людини.

ПРН 2. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 4. Використовувати результати самостійного пошуку, аналізу та синтезу інформації з різних джерел для рішення типових завдань професійної діяльності.

ПРН 6. Аргументувати інформацію для прийняття рішень, нести відповідальність за них у стандартних і нестандартних професійних ситуаціях; дотримуватися принципів деонтології та етики у професійній діяльності.

ПРН 8. Здійснювати професійне спілкування сучасною українською літературною мовою, використовувати навички усної комунікації іноземною мовою, аналізуючи тексти фахової направленості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 9. Здійснювати професійну діяльність використовуючи інформаційні технології, «Інформаційні бази даних», системи навігації, Internet-ресурси, програмні засоби та інші інформаційно-комунікаційні технології.

ПРН 10. Дотримуватися норм спілкування у професійній взаємодії з колегами, керівництвом, споживачами, ефективно працювати у команді.

ПРН 14. Планувати та реалізовувати професійну діяльність на основі нормативно-правових актів України та рекомендацій належних фармацевтичних практик.

ПРН 16. Обирати раціональну технологію, виготовляти лікарські засоби у різних лікарських формах за рецептами лікарів і замовленнями лікувальних закладів, оформлювати їх до відпуску. Виконувати технологічні операції: відважувати, відмірювати, дозувати різноманітні лікарські засоби за масою, об'ємом тощо.

ПРН 24. Враховувати дані щодо соціально-економічних процесів у суспільстві для фармацевтичного забезпечення населення, визначати ефективність та доступність фармацевтичної допомоги в умовах медичного страхування та реімбурсації вартості ліків.

ПРН 34. Рекомендувати споживачам лікарські засоби та товари аптечного асортименту з наданням консультативної допомоги.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

основи деонтології, етики спілкування з медичним персоналом, хворими; основні клінічні симптоми і синдроми найбільш поширених захворювань; характерні клінічні симптоми найбільш розповсюджених захворювань, що вимагають обов'язкової консультації лікаря; перелік захворювань і патологічних станів, при яких можливе відповідальне самолікування; обов'язки та ступінь відповідальності провізора (фармацевта) за ефективність лікарської терапії при здійсненні фармацевтичної опіки як результат соціальної взаємодії: провізор – лікар – пацієнт;

Уміння:

поводитися із медичним персоналом та хворими згідно етичних та деонтологічних норм; ідентифікувати основні клінічні симптоми і синдроми найбільш поширених захворювань; ідентифікувати характерні клінічні симптоми найбільш розповсюджених захворювань, що вимагають обов'язкової консультації лікаря та скерувати пацієнта на консультацію до лікаря в таких випадках; застосовувати індивідуалізований підхід до пацієнта; надати якісну фармацевтичну опіку хворому; надати якісну фармацевтичну опіку дотримуватися обов'язків та ступеня відповідальності провізора (фармацевта) за ефективність фармакотерапії при здійсненні фармацевтичної опіки;

Навички:

вмінням використовувати базові інструменти успішного спілкування та взаємодії в ланцюгу: провізор – лікар – пацієнт, вирішувати моральні та комунікативні проблеми, пов'язані з практичною діяльністю фармацевтичного працівника в процесі соціальної взаємодії з іншими об'єктами спілкування; аналізувати взаємовідносини: провізор – лікар – пацієнт з точки зору етичних та біоетичних принципів.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Семинарські заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
4	120	14/12	28/12	78/96	3/3	5/5	вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекц.	прак	сам. роб.		лекц.	прак	сам. роб.
Тема 1. Теоретичні основи фармацевтичної етики і деонтології.	14	2	2	10	14	2	2	10
Тема 2. Особистість фармацевтичного фахівця як фактор успішної взаємодії з відвідувачем аптеки.	16	2	4	10	14	2	2	10
Тема 3. Психологія відвідувача аптеки.	14	2	2	10	14	2	2	10
Тема 4. Етика комунікативних відносин з відвідувачем аптеки.	16	2	4	10	14	2	2	10
Тема 5. Етико-деонтологічні аспекти відносин в діаді «провізор-ліки».	16	2	4	10	12	2		10
Тема 6. Етика взаємодії провізора і лікаря в сучасних умовах.	16	2	4	10	12		2	10
Тема 7. Конфлікти в професійній діяльності провізора.	12		2	10	10			10
Тема 8. Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих.	4		2	2	10			10
Тема 9. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка.	8	2	2	4	10			10
Тема 10. Права та відповідальність фармацевтичного працівника Права та обов'язки провізора (фармацевта).	4		2	2	10	2	2	6
Усього годин	120	14	28	78	120	12	12	96

ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ – ЗАЛІК

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи фармацевтичної етики і деонтології. Фармацевтична етика і деонтологія як наука. Етика на етапі зародження медицини. Значні періоди розвитку вітчизняної фармацевтичної етики. Клятва (присяга) / зобов'язання фармацевта, прийнята Радою ФІР. Клятва провізора України. Етичний кодекс фармацевтів, прийнятий Радою ФІР. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України. Професійні суспільства фармацевтичних працівників в сучасній Україні: вплив на підвищення моральних норм в діяльності фармацевтичних організацій та професійну етику провізора (фармацевта).	2	2
2	Тема 2. Особистість фармацевтичного фахівця як фактор успішної взаємодії з відвідувачем аптеки. Еволюція соціальних ролей фармацевтичних фахівців. Самоідентифікація пацієнтами і фармацевтичними фахівцями своїх соціальних ролей як суб'єктів фармацевтичної допомоги.	2	2
3	Тема 3. Психологія відвідувача аптеки. Особливості купівельної поведінки відвідувача аптеки. Психологічний аспект ситуації продажу. Етапи здійснення покупки. Етапи особистісного реагування відвідувача аптеки на свій психосоматичний стан.	4	2
4	Тема 4. Етика комунікативних відносин з відвідувачем аптеки. Комплаєнс пацієнта. Принципи співпраці провізора з відвідувачем аптеки. Принцип поваги до особистості відвідувача аптеки. Психотерапевтичний вплив особистості провізора на відвідувача аптеки.	2	2
5	Тема 5. Етико-деонтологічні аспекти відносин в діаді «провізор-ліки». Гуманістична спрямованість діяльності провізора. Розумне використання лікарських засобів як функція провізора.	4	2
6	Тема 6. Етика взаємодії провізора і лікаря в сучасних умовах. Гармонійність взаємодії провізора і лікаря як гарант якості надання допомоги населенню. Етика взаємовідношень тріади: лікар – пацієнт –провізор.	4	
7	Тема 7. Конфлікти в професійній діяльності провізора. Феноменологія і концептуалізація конфлікту. Стили вирішення конфліктів. Рекомендації по управлінню конфліктом.	4	2
8	Тема 8. Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих. Особливості надання фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих (пацієнтам онкологічного профілю, паліативним хворим, хворим на рідкісні захворювання). Ключові проблеми немедикаментозного застосування ліків та напрями їх подальшого вирішення. Соціальна роль провізора у недопущенні відпуску ліків з метою немедичного використання.	2	
9	Тема 9. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції	2	

	відповідального самолікування. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Застосування фармацевтичної опіки при відпуску з аптек лікарських засобів, медичних виробів та супутніх товарів аптечного асортименту. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Інформаційно-рекламне забезпечення відпуску з аптек лікарських засобів та інших товарів. Дотримання законодавчих вимог до реклами лікарських засобів та інших товарів.		
10	Тема 10. Права та відповідальність фармацевтичного працівника Права та обов'язки провізора (фармацевта). Соціальний захист фармацевтичного працівника. Належне виконання професійних обов'язків. Неналежне виконання професійних обов'язків. Правопорушення і відповідальність. Види відповідальності: дисциплінарна, матеріальна, моральна, адміністративна та кримінальна. Ятрогенні захворювання і помилки провізорів. Попередження помилок провізорів.	2	
	Всього	28	12

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Соціальна взаємодія: провізор-лікар-пацієнт» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Вирішення ситуаційних задач.
8. Підготовка до підсумкового контролю.

Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Теоретичні основи фармацевтичної етики і деонтології. Фармацевтична етика і деонтологія як наука. Реферат: Професійні суспільства фармацевтичних працівників в сучасній Україні: вплив на підвищення моральних норм в діяльності фармацевтичних організацій та професійну етику провізора (фармацевта).	10	10
2	Тема 2. Особистість фармацевтичного фахівця як фактор успішної взаємодії з відвідувачем аптеки. Реферат: Еволюція соціальних ролей фармацевтичних фахівців. Самоідентифікація пацієнтами і фармацевтичними фахівцями своїх соціальних ролей як суб'єктів фармацевтичної допомоги.	10	10
3	Тема 3. Психологія відвідувача аптеки. Реферат: Особливості купівельної поведінки відвідувача аптеки. Психологічний аспект ситуації продажу. Етапи	10	10

	здійснення покупки. Етапи особистісного реагування відвідувача аптеки на свій психосоматичний стан.		
4	Тема 4. Етика комунікативних відносин з відвідувачем аптеки. Реферат: Комплекси пацієнта. Принципи співпраці провізора з відвідувачем аптеки. Принцип поваги до особистості відвідувача аптеки. Психотерапевтичний вплив особистості провізора на відвідувача аптеки.	10	10
5	Тема 5. Етико-деонтологічні аспекти відносин в діаді «провізор-ліки». Реферат: Гуманістична спрямованість діяльності провізора. Розумне використання лікарських засобів як функція провізора.	10	10
6	Тема 6. Етика взаємодії провізора і лікаря в сучасних умовах. Реферат: Гармонійність взаємодії провізора і лікаря як гарант якості надання допомоги населенню. Етика взаємовідношень тріади: лікар – пацієнт –провізор.	10	10
7	Тема 7. Конфлікти в професійній діяльності провізора. Реферат: Феноменологія і концептуалізація конфлікту. Стилі вирішення конфліктів. Рекомендації по управлінню конфліктом.	10	10
8	Тема 8. Соціально-фармацевтичні аспекти у наданні фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих. Реферат: Особливості надання фармацевтичної допомоги окремим категоріям хворих (пацієнтам онкологічного профілю, паліативним хворим, хворим на рідкісні захворювання). Ключові проблеми немедикаментозного застосування ліків та напрями їх подальшого вирішення. Соціальна роль провізора у недопущенні відпуску ліків з метою немедичного використання.	2	10
9	Тема 9. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Реферат: Застосування фармацевтичної опіки при відпуску з аптек лікарських засобів, медичних виробів та супутніх товарів аптечного асортименту. Відповідальне самолікування і фармацевтична опіка. Безрецептурні лікарські засоби в реалізації концепції відповідального самолікування. Інформаційно-рекламне забезпечення відпуску з аптек лікарських засобів та інших товарів. Дотримання законодавчих вимог до реклами лікарських засобів та інших товарів.	4	10
10	Тема 10. Права та відповідальність фармацевтичного працівника Права та обов'язки провізора (фармацевта). Реферат: Соціальний захист фармацевтичного працівника. Належне виконання професійних обов'язків. Неналежне виконання професійних обов'язків. Правопорушення і відповідальність. Види відповідальності: дисциплінарна, матеріальна, моральна, адміністративна та кримінальна. Ятрогенні захворювання і помилки провізорів. Попередження помилок провізорів.	2	6
	Всього	78	96

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення іспиту (заліку).	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, іспит (залік)
--	---

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5

¹ Індивідуально-консультаційна робота викладача зі студентами

Разом балів за поточний контроль	50
Підсумковий контроль екзамен / залік	50
Всього балів	100

Заочна форма навчання				
Поточний контроль				
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання	
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять				
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15	
За виконання контрольних робіт (завдань)				
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15	
Виконання завдань для самостійного опрацювання				
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виноситься на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10	
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)				
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5	
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5	
Разом балів за поточний контроль				50
Підсумковий контроль екзамен / залік				50
Всього балів підсумкової оцінки				100

² Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C		
64-73 (5)	D	Задовільно	
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Етичний кодекс фармацевтичних працівників України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/126803>
2. Директива Європейського парламенту та Європейської Ради 2001\83 від 6.11.2001. Етичні критерії просування лікарських препаратів на ринок.
3. Закон України «Про захист суспільної моралі» від 20.11.2003 № 1296-IV [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1296-15>.
4. Меморандум з належної практики інформування про лікарські засоби фахівців сфери охорони здоров'я від 12.07.2012 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/151064>
5. Правила належної промоції фармацевтичними компаніями лікарських засобів професіоналам охорони здоров'я [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/65892>
6. Про внесення зміни до Основ законодавства України про охорону здоров'я щодо встановлення обмежень для медичних і фармацевтичних працівників під час здійснення ними професійної діяльності: Закон України від 04.07.2012 № 5036-VI [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5036-17_7.
7. Терешкевич Г.Т. Основи біоетики та біобезпеки: підручник . – Тернопіль: ТДМУ, 2014. – 400с. 8.
8. FIP statement of professional standards codes of ethics for pharmacists [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.fip.org/www/uploads/database_file.php?id=351&table_id= Додаткова 1. Гала Л.О. Дослідження взаємовідносин лікаря та провізора в системі лікарського забезпечення населення /Л.О.Гала, Д.С.Волох, А.І.Бровченко // Фармац. часопис.-2010.-№4.- С.101-105.
9. Кулініченко В. Біоетика як етична концепція / В.Кулініченко , С.Пустовіт //Науковий світ. – 2006. - №5. - С.16–19. - №6. - С.20–22.
10. Міжнародні етичні принципи фармацевтів // Еженедельник Аптека. – 2001. - № 291 (20). – С. 8-11.

Допоміжна

1. Галкін О.Ю. Біоетика в Україні: від теорії до практики. Нормативно-правові та навчально-наукові аспекти / О.Ю. Галкін, А.А. Григоренко // Наукові вісті НТУУ "КПІ". – 2011. - №3. – С. 12-19.
2. Гриценко О.М., Тернова О. М. Етичні аспекти фармацевтичної науки і технології// Фармацевтичний журнал. – 2009. - №3. – С. 19-24. 4. Губіна Н.В. Етика і деонтологія у фармації: нові аспекти викладання в рамках кредитно-модульної системи / Н.В. Губіна // Науковий вісник Ужгородського університету, серія «Медицина». - 2015. – Вип. 1 (51). – С. 266-268.
3. Етична декларація – стандарт поведінки медпредставника, провізора-консультанта в інформаційно-довідковій та рекламній діяльності при просуванні ліків на фармацевтичному ринку України/ М. С. Пономаренко, А. А. Бабський, Т. М. Краснянська та ін.// Фармац. журн. – 2007. – № 5. – С. 35 – 41.
4. Етичні засади у фармації: навчати, виховувати, зберігати традиції [Електронний ресурс] //Фармацевт Практик. - 2014. - № 12. - Режим доступу: <http://fp.com.ua/articles/etichnizasadi-u-farmatsiyi-navchati-vihovuvati-zberigati-traditsiyi/>
5. Етичні стандарти та правила поведінки медичного представника фірми-виробника лікарських засобів в Україні / М. С. Пономаренко, В. О. Борищук, А. А. Бабський та ін. – К.: Прінт Квік, 2007. – 12 с.

Електронні інформаційні ресурси:

1. Нові обмеження для фармацевтичних компаній [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.jurblog.com.ua/2012/07/>

2. Нові правила промоції лікарських засобів. Як до них адаптуватися? [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/>
3. ДИРЕКТИВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ 2001/83/ЄС від 6 листопада 2001 року про Кодекс Співтовариства щодо лікарських засобів призначених для застосування людиною. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_013-01#Text
4. Журнал «Медицина світу» Містить повнотекстові статті з медичних тем. Перелік конференцій. Статті <http://www.lviv.uar.net/~msvitu/>
5. Повнотекстова он – лайнова публікація з геріатрії. (Англ. мовою). http://www.merck.com/pubs/mm_geriatrics
6. Електронна медична бібліотека. Електронні версії журналів. Автореферати дисертацій. Анотації монографій. Матеріали конференцій, симпозіумів. <http://medicine.itl.net.ua/>
7. Газета «Новини медицини та фармації». <http://www.mif-ua.com/archive/article/5705>
8. Конспект лекцій «Етика» <http://readbookz.com/books/159.html>
9. Етика ділового спілкування: електронний підручник. <http://townbookie.com/book/110-etika-dilovogo-spilkuvannya-pidruchnik-gricenko-t-b.html>